

ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΣΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ ΟΥΡΑΝΗ

Κύκλος Ετησίων Συνεδρίων «Η Κίνηση της Λογοτεχνίας» (2026–2030)

1ο Ετήσιο Συνέδριο: Ζώνες επαφής

2–4 Δεκεμβρίου 2026 | Ημέρα 1 (Τετάρτη, 2 Δεκεμβρίου 2026)

Συνεδρία 1: Χρονότοποι της Περιπλάνησης

«Περιπλανώμενοι ιερωμένοι του 18ου αιώνα: Ιστορίες δημιουργικού αυτοσχεδιασμού, πλαστοπροσωπίας και επιβίωσης»

Νικόλας Πίσσης

Επίκουρος Καθηγητής Ιστορίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ (ABSTRACT)

Η πρακτική της ζήτησης και ειδικότερα το φαινόμενο των περιπλανώμενων, τυχοδιωκτών ιερωμένων από την οθωμανική Ανατολή (Αράβων, Αρμενίων, Ελλήνων) που σκανδάλιζαν τους συγχρόνους τους αλλά και τους μεταγενέστερους μελετητές με τις ποικίλες μεθόδους προσποίησης, εξαπάτησης, πλαστογραφίας και πλαστοπροσωπίας που συστηματικά μετέρχονταν στα ταξίδια τους ανά τη χριστιανική Οικουμένη, μπορεί να εξεταστεί και έχει συζητηθεί σε ποικίλες συνάψεις: ως τεκμήριο μιας εντυπωσιακής για τους πρώιμους νέους χρόνους κινητικότητας, ως αφορμή για τη διαμόρφωση ανθεκτικών εθνοτικών στερεοτύπων, ως παράδειγμα για τα ενίοτε ρευστά όρια μεταξύ απάτης και ειλικρίνειας, ως δείκτης για τις κυρίαρχες νόρμες και τα πρότυπα στις κοινωνίες υποδοχής, στα οποία οι πρωταγωνιστές αυτών των ιστοριών ανταποκρίνονταν υιοθετώντας τα, κατασκευάζοντας περσόνες και ταυτότητες και σκηνοθετώντας εαυτούς ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο κάθε φορά απευθύνονταν. Στόχος της ανακοίνωσης είναι να παρουσιαστεί η δράση ενός ιδιαίτερα δραστήριου αλλά και κατά τεκμήριο επιτυχημένου δικτύου ελληνορθόδοξων ιερωμένων κατά το πρώτο μισό του 18ου αιώνα, που άφησε ποικίλα, ενίοτε αινιγματικά και πάντως ερεθιστικά, ίχνη. Η δράση της ομάδας αυτής επικεντρώθηκε στις γερμανικές χώρες, με εξακτινώσεις σε ολόκληρη την Ευρώπη, ενώ τα μέλη του (Σεραφείμ Μυτιληναίος, Αθανάσιος Δωρόσταμος, Θεόκλητος Πολυειδής και άλλοι) κατόρθωσαν επί δεκαετίες να συνομιλούν με βασιλείς, ηγεμόνες, διπλωμάτες, επισκόπους και σεβαστούς λογίους, κερδίζοντας χρήματα και αναγνώριση ως φορείς γνώσης αλλά και ως εισηγητές μεγαλεπήβολων σχεδίων. Τα ποικίλα περιβάλλοντα αυτής της, οπωσδήποτε άνισης, επικοινωνίας – ηγεμονικές αυλές, εκπαιδευτικά ιδρύματα, λοιμοκαθαρτήρια και σπουδαστήρια – θα συζητηθούν ως κυριολεκτικές και μεταφορικές «ζώνες επαφής» ως κατεξοχήν χώροι διαπραγμάτευσης, προσαρμογής και δημιουργικού αυτοσχεδιασμού.

Προτεινόμενη βιβλιογραφική αναφορά:

Νικόλας Πίσσης, «Περιπλανώμενοι ιερωμένοι του 18ου αιώνα: Ιστορίες δημιουργικού αυτοσχεδιασμού, πλαστοπροσωπίας και επιβίωσης», 1ο Ετήσιο Συνέδριο «Ζώνες Επαφής: Λογοτεχνία, δίκτυα επικοινωνίας και πολιτισμική κινητικότητα», Συνεδρία 1: Χρονότοποι της Περιπλάνησης, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη, Τετάρτη, 2 Δεκεμβρίου 2026.